

Bieżąca ocena kursanta

(konspekt wykładu wygłoszonego na kursie instruktorskim
PZA, w Łodzi 2007 roku)

1. Co to jest ocena bieżąca ?

„Codzienna analiza zachowań oraz rejestracja postępu bądź regresu”

2. Jaki jest cel oceny bieżącej?

„Optymalizacji procesu nauczania zarówno w zakresie indywidualnego rozwoju kursanta jak i współpracy w zespole wspinaczkowym”

Instruktor powinien bezustannie obserwować i oceniać swych uczniów po to, aby mógł odpowiednio korygować program i przebieg ich edukacji. Ocenie podlegają nie tylko postępy w nauce, ale także rozwój psychiczny i fizyczny wychowanków oraz proces ich dojrzewania. W każdym przypadku obowiązuje nadrzędna zasada, iż każdego kursanta trzeba uczyć inaczej, uwzględniając jego osobiste możliwości, predyspozycje, wiedzę i oczekiwania.

3. Co podlega ocenie bieżącej?

- sprawność fizyczna,
- biegłość techniczna,
- odporność psychiczna,
- inteligencja, w tym także żądza wiedzy,
- odporności na zmęczenie, trudy i niewygodę,
- umiejętność współdziałania w grupie.

Instruktor powinien zdiagnozować sprawność fizyczną kursanta, określić dominujące cechy charakteru, woli oraz intelektu, postawę wobec przeciwności życia (optymizm czy wręcz przeciwnie), a także stopień zaangażowania we wspinanie. Konkluzja oceny to określenie jakie są:

- łatwość i szybkość przyswajania nowych treści programowych,
- zakres i stopień ugruntowania materiału (osiągniętej biegłości).

4. Na czym polega ocena bieżąca?

„Ocena polega najpierw na zdiagnozowaniu stanu wyjściowego, a następnie na ocenie siły, tempa i kierunku zmian, zarówno w zakresie cech poddawanych procesowi dydaktycznego jak i zmian kształtowanych przez środowisko wspinaczkowe”.

5. Jakie są instrumenty oceny bieżącej?

- obserwacja
- rozmowa
- „podśluch”
- „narzędzia”

Ocenę prowadzi się poprzez obserwację jawną lub ukrytą, osobiste rozmowy, a także przysłuchiwanie się wypowiedziom kursantów – w bazie, na podejściu i na wspinaczce. Jeśli posiadamy wiarygodne narzędzia np. pytania w formie ankiety, to można je stosować nie tylko do oceny wiedzy, ale też do określenia typu osobowości czy odporności na sytuacje stresowe.

7 . Co ułatwia ocenę bieżącą?

- wcześniejsza znajomość z kursantem
- jednorodność grupy kursowej
- prowadzenie notatek

Instruktorzy szkolący na kursach klubowych mają zwykle ułatwione zadanie, gdyż pracują na ogół z grupami już dobranymi pod względem wieku, zdolności i umiejętności. W znacznie gorszej sytuacji są instruktorzy ze szkół komercyjnych, którym często trafiają się zespoły skompletowane zupełnie przypadkowo, bez żadnego wspólnego mianownika. Bardzo pomocne jest prowadzenie notatek na bieżąco.

7 . Jak prowadzić notatki?

- kalendarz z datami
- określenie ocenianych cech
- przydatne tabelki

Jak np. ocenić, czy kursant asekuruje wystarczająco biegle? Oto kilka przydatnych kryteriów oceny:

- właściwy wybór rodzajów i ilości sprzętu przed wyjściem na wspinaczkę,
- rozmieszczenie sprzętu na ciele,
- wybór miejsc zakładania przelotów na wyciągu
- wykorzystywanie możliwości oferowanych przez teren
- bezpieczne zakładanie asekuracji w trudnym terenie,
- racjonalny wybór miejsc na stanowiska,
- umiejętność wyboru właściwej formy asekuracji w zależności od sposobu poruszania się zespołu (asekuracja stanowiskowa, lotna lub rozwiązanie się).

7 . Jak wyciągać wnioski?

- porównanie stanu wyjściowego do stanu ocenianego
- porównanie między kursantami
- porównywanie parami

Przykład objawów pozytywnych, świadczących o dobrym przebiegu szkolenia i systematycznym wzroście wiedzy i umiejętności kursantów w zakresie asekuracji:

- zakładanie asekuracji przelotowej i stanowiskowej idzie coraz sprawniej,

- wybór odpowiednich miejsc na punkty asekuracyjne,
instruktor mniej instruuje, częściej ogranicza się do kontroli.

Ocena kondycji fizycznej

Kondycja fizyczna i stopień zmęczenia kursantów powinny być przedmiotem stałej troski instruktora od pierwszego do ostatniego dnia szkolenia. Na ogół dysponuje on co najmniej przyzwoitą formą osobistą, a do tego dobrą aklimatyzacją. Kursanci często gęsto przyjeżdżają wprost z miasta, zmęczeni np. sesją egzaminacyjną i bez żadnej aklimatyzacji. Ich możliwości fizyczne i wydolność nie są zbyt wielkie, toteż nieuważny lub zbyt ambitny instruktor może ich po prostu „zarznąć”.

- wysokie lub niskie tętno
- bladość lub zaczerwienienie na twarzy
- matowy głos
- niedbala postawa
- zataczanie się
- brak łaknienia

8 . Ocena a ryzyko

Powstaje ważne pytanie, czy instruktor ma prawo aranżować sytuacje trudne i ryzykowne, pozwalając np. kursantom na popełnienie błędu o nie do końca przewidywalnych konsekwencjach? Odpowiedź nie jest prosta. TRZEBA OKREŚLIĆ DOPUSZCZALNE RYZYKO.

9 . Błędy w ocenianiu

Na zakończenie wypada przestrzec kandydatów na instruktorów, że ocena – mimo najlepszych chęci – nie zawsze bywa obiektywna. Instruktor jest przecież tylko człowiekiem. Zafałszowanie oceny może wynikać z:

- braku życiowego doświadczenia i słabej znajomości ludzkiej psychiki zwłaszcza w przypadku instruktorów młodszych wiekiem i stażem,
- osobistych sympatii (lub odwrotnie – uprzedzeń) do obiektu oceny,
- wpływu świadomości bycia obserwowanym na zachowanie się ocenianego delikwenta,
- trudności zapewnienia jednakowych warunków oceny wszystkim członkom zespołu kursowego.

*Wojciech Święcicki – instruktor alpinizmu PZA,
instruktor wspinaczki wysokogórskiej,
wieloletni Szef Wyszakolenia PZA, w latach
1999-2001 pełnił obowiązki prezesa PZA.
Współtwórca i propagator nowoczesnych
programów szkoleniowych w taternictwie.*